

Mosterdpot

IN DE KIJKER	p. 4
Beken je de MOS-kleur? - Interview met 5 MOS-scholen die ook aandacht hebben voor wereldburgerschap.	p. 4
MOSTerd SPRAK MET	p. 8
Mong Rosseel – Maakbare wereld	p. 8
Peter Tom Jones – Op weg naar duurzame consumptie – De school als multiplicator	p. 10
DE 4 E's OP SCHOOL – MOS en de 4 E's (enable, encourage, exemplify, engage) op school. Enkele suggesties.	p. 14
MOSTerd OP SCHOOL – Wat doe ik met mijn MOSTerd?	p. 15
OPRUKKEND MOS IN HET BASISONDERWIJS	p. 16
SMOS-kapiteins – Bubao Windekind, Lokeren, bewijst dat ook in buitengewoon basisonderwijs milieuraad met leerlingen werkt	p. 16
Tochtdier – 3de en 4de leerjaar van VBS Het Lilare, Opbrakel doen energieverbruik in huiskamers dalen	p. 17
Miss Volty – PSBLO Meetjesland, Eeklo kiest voor de thema's Afvalpreventie en Energie	p. 17
Adoptie – Vrije Basisschool Domino in Meldert plaatst kunstnesten voor huiszwaluwen	p. 18
Winderig – EGO-school Plockroy wint energiemeter met Dikke-Truiendag-activiteiten	p. 18
Dikke-truiensalon – Dikke-truienweek in Stedelijke Basisschool De Acacia/De Feniks, Gent	p. 19
Composteerdag – GBS De Vlinderdreef uit Moerbeke-Waas leert kinderen composteren	p. 19
Participatie – G.V. Basisschool Terkoest uit Alken betreft leerlingen bij planning en aanplanting moestuin	p. 20
Afvalweek – De vijfdeklassers van Maria Immaculata, Zilverenhoek, Kapellen leren hoe je afval kunt voorkomen	p. 20
Run for life – Sint-Maria Antwerpen houdt sponsorloop voor kinderen in Namibië	p. 21
Groene Gazet – Enkele fragmenten uit Groene Gazet van Sint-Eduardus, Schoten	p. 21
Thomas Pips – Emmaüsinstituut Lagere School Aalter organiseert verkeersluwe week	p. 21
Bomendag – In GO! De Vierklaver Temse richt elke klas haar aandacht op specifieke boom	p. 22
Uit de zak van Zwarte Piet – GBS De Bosrank uit Zingem krijgt derde logo van de Sint	p. 22
Ondergedompeld – Stedelijke Basisschool 't Staakte uit Lokeren organiseert waterweek	p. 22
Afvalhoekje – Basisschool Ten Berge in Berlare pakt afvalprobleem grondig aan	p. 23
Dopjes – Kinderen van BULO Sint-Jozef in Gent verzamelen dopjes ten voordele van het Belgisch Centrum voor Geleidehonden	p. 23
Waterdragers in Marokko – Inleefnamiddag over het belang van water voor iedereen in Heideschool, De Haan	p. 23
Klastemperatuur – Kinderen van Basisschool Scheut, Anderlecht nemen zelf verantwoordelijkheid voor klastemperatuur	p. 24
OPRUKKEND MOS IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS	p. 25
Dikke-kleurentrui – Kleurrijke Dikke-truiendag 2008 in Sint-Vincentiuscollege, Zomergem	p. 25
Groene Pepers – Leerlingen van Het Peperstraatje uit Geel richten milieuwerkgroep op	p. 25
Op wateruitstap – Leerlingen van Sint-Maria, Antwerpen gaan op wateruitstap en organiseren 'Run for Life' en slothappening	p. 25
Hardnekkig – Een succesvol zwerfvuilproject in Atheneum Veurne van korte duur	p. 26
OPRUKKEND MOS IN DE PROVINCIES	p. 27
Antwerpen	p. 27
Aanbod – Volledige aanbod voor het schooljaar 2008-2009 in nieuwe brochure van het PIME	p. 27
Aanbod basisonderwijs – "Af van afval?" en "Huis vol water" voor derde graad basisonderwijs	p. 27
Aanbod secundair en hoger onderwijs – Excursie Kesselse heide, speleo@doc en sojaconnectie.be	p. 27
Duurzaam mobiel – Naar aanleiding van het nieuwe jaarthema organiseert de provincie heel wat activiteiten	p. 28
Biodiversiteit lokaal BEkeKEN – Campagne om de biodiversiteit in beekvalleien te verhogen	p. 29
Het klimaat laat je niet koud – Nascholing over klimaatverandering voor alle onderwijsniveaus in PIME	p. 30
Limburg	p. 30
Ontdekdoos – Nieuw educatief pakket voor basis- en buitengewoon secundair onderwijs over Limburgse soorten	p. 30
Hé Watt-je – Belevingsexpositie over duurzame energie voor kinderen vanaf 8 jaar in Nieuwenhoven	p. 31
Vierde LIMNET – contactdag – Natuur en milieu in de belevingswereld van kleuter, kind en jongere op 20 november 2008	p. 31
Oost-Vlaanderen	p. 31
De Bourgoyen – Nieuw natuur- en milieucentrum en bezoekerscentrum en de thuis van NME van de stad Gent	p. 31
Het Toverbos – Tentoonstelling voor kinderen van 4 tot 8 jaar over het bos en zijn bewoners in Het Leen	p. 32
Natuurbeleving – ONENEC biedt in natuureducatief centrum programma aangepast aan elke leeftijd basisonderwijs	p. 33
Vlaams-Brabant	p. 33
Provinciaal NME - aanbod – Een waaier aan natuur- en milieufactiviteiten voor basis- en secundair onderwijs	p. 33
Natuurouders – Nieuwe cursus voor Natuurouders in het voorjaar van 2009	p. 33
Natuurprojectsubsidie – Provincie Vlaams-Brabant geeft tot 5000 euro subsidie voor natuurproject	p. 34
Water4all – Gratis twee wateractiviteiten voor leerlingen secundair onderwijs uit Vlaams-Brabantse MOS-scholen	p. 34

Klimaatcasino – Speelse tentoonstelling voor secundair opgebouwd uit 9 flipperkasten en een roulette over opwarming aarde	p. 34
Energiekit – Ontleen energiekit en voer energieaudit uit in secundair onderwijs	p. 35
West-Vlaanderen	p. 35
Dank en welkom – Begeleiders MOS-werking West-Vlaanderen	p. 35
Subsidies voor vergroeningsproject – Provincie geeft subsidie voor natuurwinst en educatieve actie op klasniveau	p. 35
'Het kasteel van Vlerk' en 'Onder Dak' – Tentoonstellingen in De Palingbeek voor leerlingen 2de en 3de graad basisonderwijs	p. 36
Verken je omgeving – Steunpunt NME RL West-Vlaamse Heuvels in De Kemmelberg voor leerkrachten basisonderwijs	p. 36
De Zee op de korrel – Dagcursus voor leerkrachten basisonderwijs over natuurlijke leven aan en in zee	p. 36
Planeet Zee - Virtuele zeiltocht doorheen de Noord-Atlantische Oceaan voor klassen van 4de tot 7de jaar aso, bso en tso	p. 36
Koers naar zee – Bundeling van beschikbare aanbod van wetenschaps-, technologie-, natuur- en milieueducatie aan zee	p. 37
Het MOS-complot – Basisscholen Gistel organiseren samenkomst met secundair om hen mee te doen participeren in MOS	p. 37
Brussels hoofdstedelijk gewest	p. 38
Uitdaging van het sorteren – Campagne om Nederlandstalige scholen in Brussel beter te doen sorteren	p. 38
Schoolvervoerplannen – Brusselse scholen maken werk van duurzame mobiliteit	p. 38
Studiedagen – Organisatie- en vakoverschrijdende studiedagen voor Brusselse scholen	p. 38
De premiejagers – Subsidiemogelijkheden voor Brusselse scholen die hun energiefactuur willen doen dalen	p. 39
MOS-THEMA'S	
Afval (preventie)	p. 40
LABO en Da's proper – Educatieve workshops over afval voor basis- en secundair onderwijs van GREEN vzw	p. 40
Omgaan met papier – Nieuw project van GREEN vzw over rationeel papiergebruik op de basisschool	p. 40
Mobiliteit en Verkeer	p. 41
Sam de Verkeersslang – Campagne 'Veilig en milieuvriendelijk naar school' van Mobiel 21 in nieuw kleedje	p. 41
Het hoeft niet ver om interessant te zijn – Schoolreis met aandacht voor cultuur, beweging, sociale vaardigheden en ecologie	p. 41
Natuur Op School	p. 43
Zintuigentuin – GO! De Duizendpootridders uit Opwijk pakken zintuigentuin met heel veel enthousiasme en planmatig aan	p. 43
Insectenhotel – Vrije Basisschool Putte bouwt insectenhotel voor solitaire bijen	p. 43
Water	p. 45
Bruggen naar Istanbul – GREEN vzw zoekt kandidaten voor het Jongerenwaterforum	p. 45
Water, waterlopen en natte natuur – Begeleide wandeltochten, Denderonderzoek en speciale activiteiten van De Waterkant	p. 45
Milieuboottocht – Het project 'Educatieve Milieuboottochten' is MOS-schakel voor thema Water	p. 46
Wereldbeelden – Fototentoonstelling in Antwerpen met educatief pakket van GREEN vzw	p. 46
Water for the World – Fototentoonstelling van Dieter Telemans over waterproblematiek met educatief pakket van GREEN vzw	p. 46
DOSSIER	
De draagkracht voorbij – World Overshoot Day, de dag dat we ecologisch boven onze stand gaan leven, valt dit jaar al op 18 september – educatief dossier van MOS en Kleur Bekennen	
OVER DE MOS-MUUR	p. 47
Voedsel doordacht – Ontleed een 'happy meal' en leer dat duurzame ontwikkeling vele dimensies heeft.	p. 47
De wereld in je huiskamer – Hoe leg je binnen de MOS-werking verbanden met het thema wereldburgerschap?	p. 48
Groei of welvaart? – Over duurzame ontwikkeling en economie. Een boeiend spanningsveld	p. 50
Duurzaam toerisme – Toerisme Vlaanderen zet docenten en leerkrachten aan om duurzaam toerisme te integreren in lessen	p. 51
Voetzoekers – Bereken ecologische voetafdruk van je klas en win 2500 euro met nieuwe campagne WWF en Ecolife	p. 52
Gloob-fanfare – Crossmediaal lespakket voor alle leerjaren basisonderwijs over duurzame ontwikkeling	p. 53
Verhalend ontwerpen – Duurzame Ontwikkeling in de klas met Storyline Approach	p. 53
Agenda 21 op school – Visie op duurzame ontwikkeling wordt handelsmerk van school: drie voorbeelden	p. 55
DE MOSKRANT	p. 57
Ecocampus – Milieuzorg op maat van het hoger onderwijs gestart: overeenkomst voor drie jaar is een feit	p. 57
Ecosmos – Lekker, gezond en ecologisch	p. 57
Lerend Netwerk – Integratie van duurzame ontwikkeling in Lerarenopleiding, initiatief van DHO Vlaanderen en Ecocampus	p. 57
Hebben vissen dorst? – Stel je vraag over wetenschap of geschiedenis op www.ikhebeenvraag.be	p. 57
Basisboek Duurzame ontwikkeling – Goed leesbare en boeiende inleiding over duurzame ontwikkeling	p. 58
Kampkippen en bio-uniformen – VerdraaiDeWereld.be bundelt aanbod in verband met duurzame ontwikkeling voor jeugdwerk	p. 58
Foodfight – KRAS 2008-2009 (Globelink) kiest voor het thema "voedsel"	p. 58
Vuurvlinder – Bruine vuurvlinder opnieuw waargenomen – Begijnendijk ondertekent Charter voor Biodiversiteit	p. 58
Watervoetafdruk – Op www.waterfootprint.org kun je berekenen hoe groot je watervoetafdruk is	p. 59
Producttest.be – Berekeningsmodel milieuverantwoorde consumptie en productgebruik van OVAM	p. 59
Leren om te keren – Nieuwe gratis VMM-brochure over water, lucht, klimaat en afval voor secundair onderwijs	p. 59
Groen licht voor bouw van eerste passiefscholen – 25 energiezuinige gebouwen staan op stapel	p. 59
Sharkmart – Interactief internet spel in kader van campagne Waardig Werk Wereldwijd	p. 60
Zonnewijzer – Maak hem zelf binnen een vergroening- of speelplaatsproject	p. 60
Eerlijke handel groeit – Mondiale verkoop van fair trade producten groeit en aantal fair trade gemeenten neemt toe	p. 60
Energievreter – Drankautomaat verbruikt evenveel als spaarzaam gezin	p. 60